

Forum Deelsector Akkerbouw en Industrieteelten

Landbouwvisie 2030-2050

Akkerbouw en industrieteelten in Vlaanderen



Akkerbouw in Vlaanderen

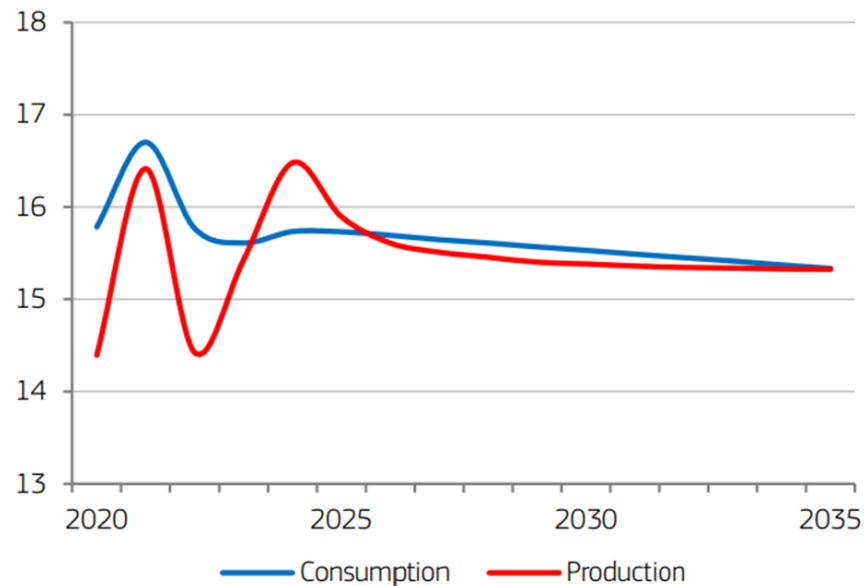


Inhoud

- Wat met de vraagzijde?
Mondiaal – EU - Vlaams
- Kenmerken akkerbouw en
industrieteelten
- Contouren van de
productieomgeving

Kenmerken akkerbouw

GRAPH 2.14 EU sugar production and consumption (million t)



Mondiaal/EU

- Aardappel
 - = belangrijkste gewas binnen wortel-/knolgewassen + 4^e gewas op vlak van voedingswaarde (na maïs, tarwe, rijst)
 - Productie in hoge inkomenslanden ↓
 - Consumptie in hoge inkomenslanden stabiliseert
 - Groeidynamiek in lage inkomensregio's
- Industriegroenten
 - Groeiend gezondheidsbewustzijn → vraag groenten
- Suiker
 - Consumptie x2 (Azië, Afrika)
 - Consumptie p.p. in hoge inkomensregio's (o.a. EU)
 - Productie EU - 2035: 15,4 → 15,3 mio ton (= outlook report 2024)

GRAPH 2.6 EU net trade of cereals (million t)

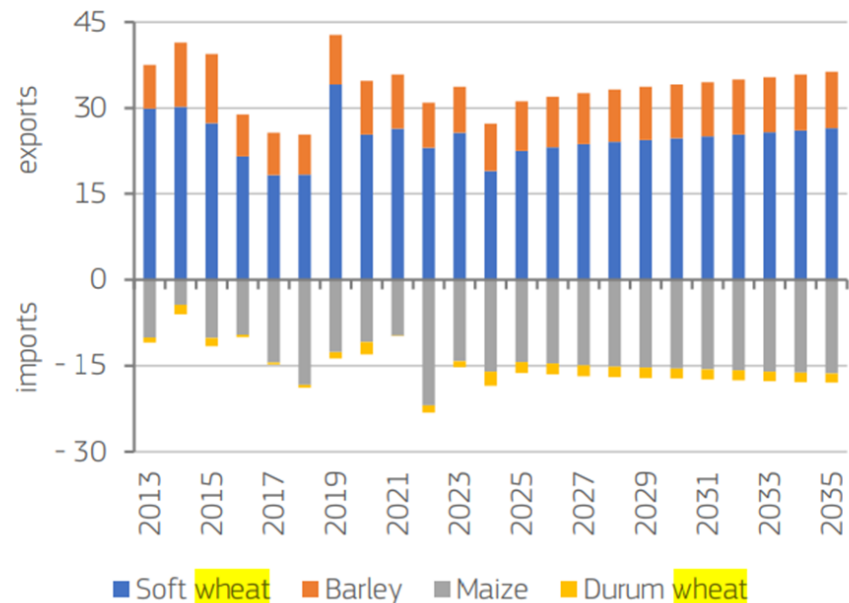
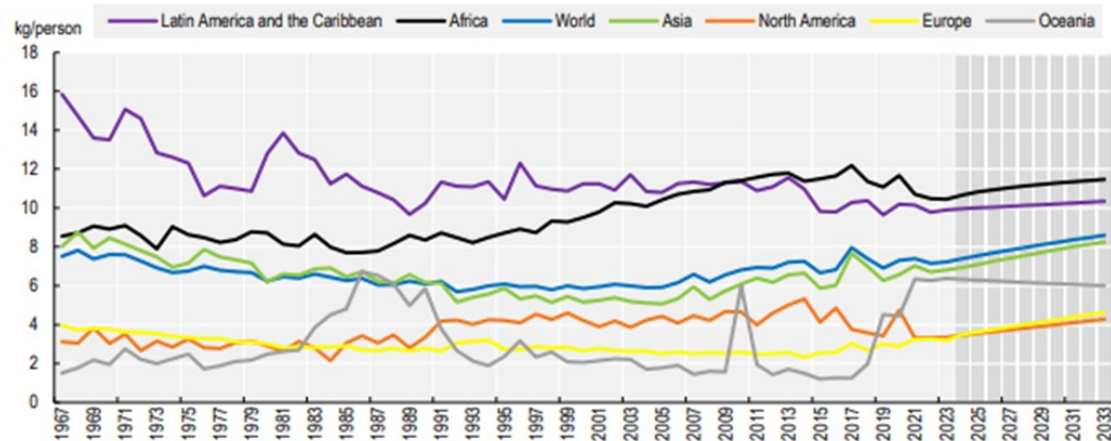


Figure 11.2. Per capita food consumption of pulses per continent

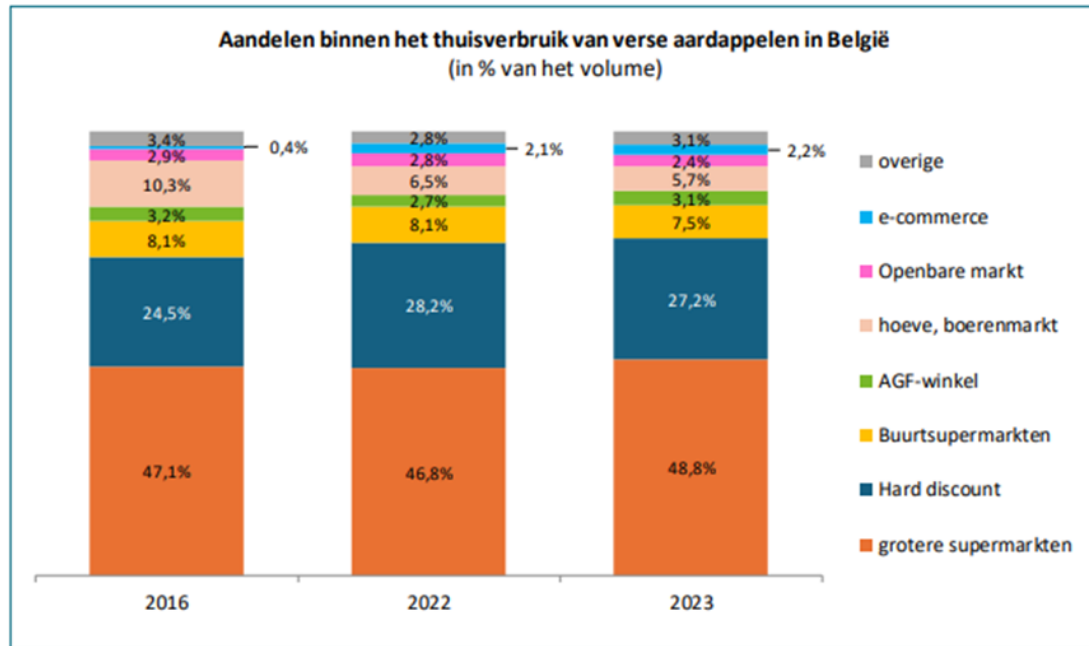


Source: OECD/FAO (2024), "OECD-FAO Agricultural Outlook", OECD Agriculture statistics (database), <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

Mondiaal/EU

- Granen en peulvruchten
 - Consumptie 2023 – 2033 +11% ↑
 - Humaan = 3x diervoer
 - EU:
 - granen in diervoer 2035: - 1,7% / humaan stabiel
 - Graanhandel ↑ tot 54,3 mio ton (+9,5%)
 - Graanexport competitief (30 mio ton tarwe en 11 mio ton gerst)
- Eiwitgewassen humaan ↑
 - Gezondheidsvoordelen / vleesvervanger
 - EU: consumptie ↑
 - Productie ↑ Azië (India), Afrika

Kenmerken akkerbouw



Bron: CPS GfK

Vlaanderen / België

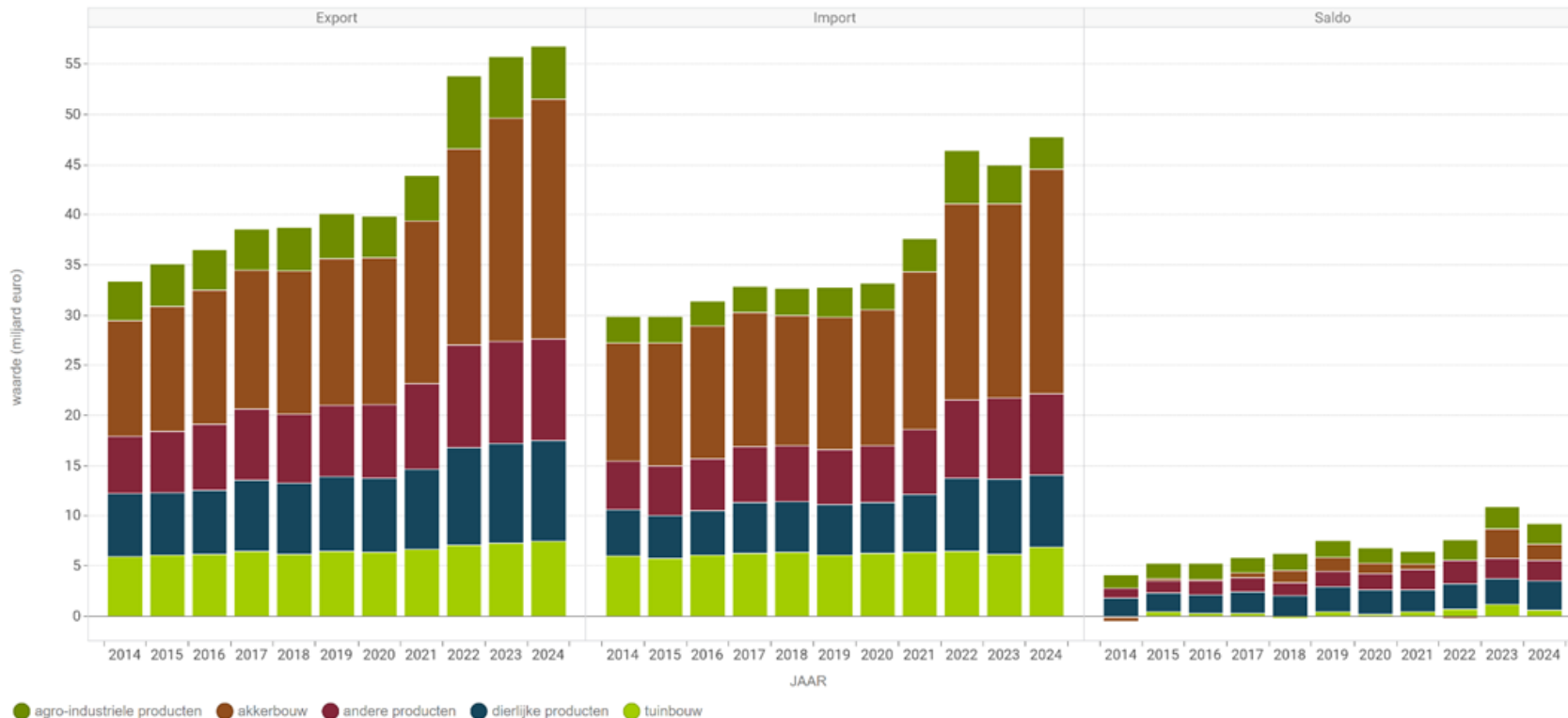
- Aardappelen
 - Thuisverbruik 2016-2023 ↓22,2 → 18,6 kg p.p./jr; populairste maaltijdbegeleider
 - Verbruik verwerkt ↑
 - Supermarktaankopen: 84%
- Industriegroenten
 - Diepvries / conserven = 18% groenteverbruik
 - Verse groenten = 80% verbruik
 - Wortel/ui/prei in top 10
 - Supermarktaankopen: 86%

Kenmerken akkerbouw

Agrohandel

- Vlaanderen = netto-exporteur agroproducten
- X_{2024} : €56,7 mia, I_{2024} : €47,6 mia, handelsoverschot = €9,1 mia
 - Akkerbouwproducten belangrijkste productgroep (X: €24 mia, I: €22,3 mia)

Vlaamse buitenlandse handel in agroproducten



Kenmerken akkerbouw

	Export	Import	Saldo
Aardappelen	3.564.460.795	1.388.299.470	2.176.161.324
Granen	264.013.057	1.423.313.502	-1.159.300.446
Suiker	494.505.394	736.814.208	-242.308.815
Totaal	4.322.979.246	3.548.427.180	774.552.063
aandeel in totale agrohande	7,6%	7,4%	8,5%

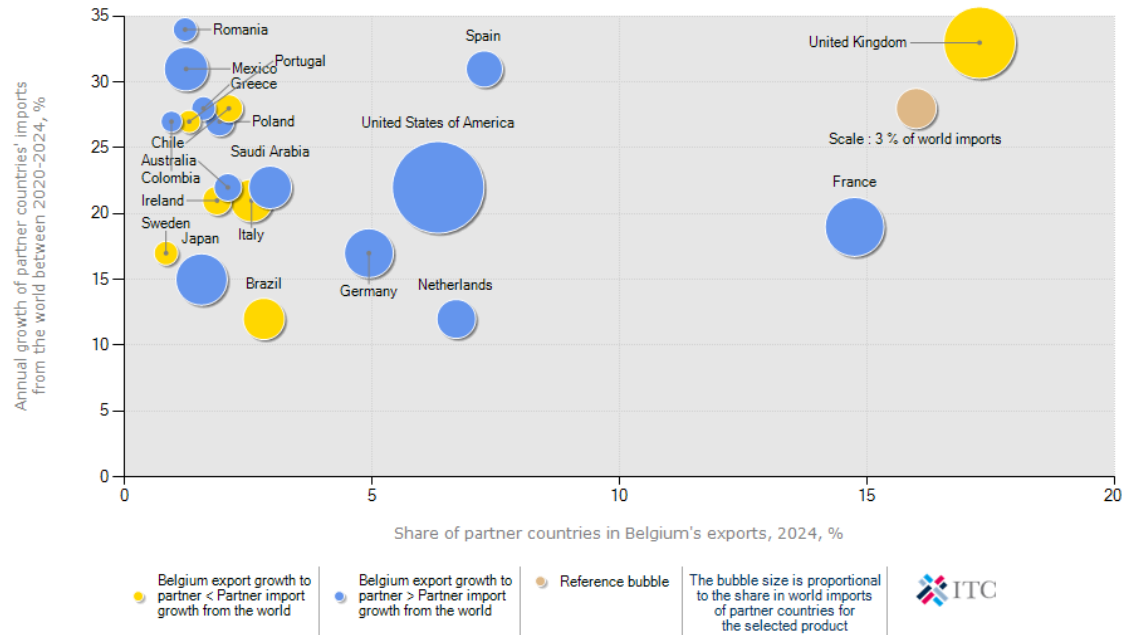
Cijfers 2024 (euro)		Export	Import	Saldo
	Gerst	20.444.072	382.015.145	-361.571.073
	harde tarwe	30.900.782	72.957.235	-42.056.453
	haver	574.600	51.874.369	-51.299.769
	mais	28.449.902	351.130.803	-322.680.901
	rogge	1.510.420	5.023.657	-3.513.237
	tarwe meel	158.646.875	52.732.103	105.914.771
	triticale	56.383	523.809	-467.426
	zachte tarwe	23.430.023	507.056.381	-483.626.358
	totaal	264.013.057	1.423.313.502	-1.159.300.446

Agrohandel (2024)

- Grootste handelsoverschot: aardappelbereidingen ~ €2,8 mia
- Consumptieaardappelen: $I > X$ ~ -€0,6 mia
- 2025 – (tijdelijke) kentering in de groei? < geopolitiek, concurrentie...
- Granen: $I > X$

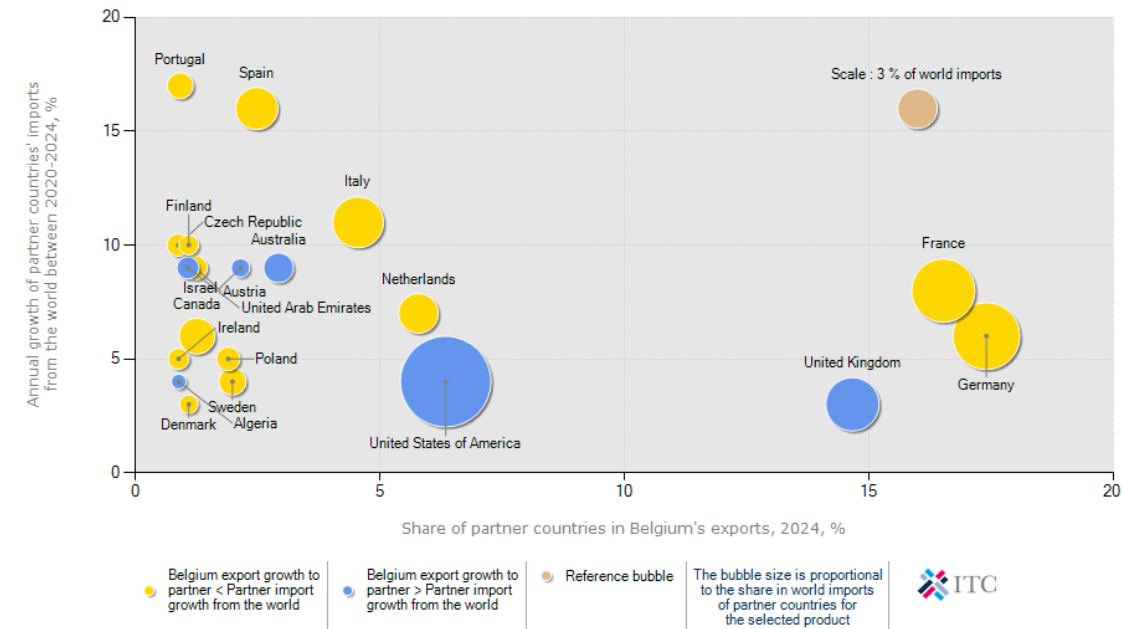
Agrohandel

Prospects for market diversification for a product exported by Belgium in 2024
Product : 200410 Potatoes, prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid, frozen



- Export aardappelbereiding (diepvries) – data BE
 - Voornaamste export: VK (17%), FR (15%), ES (7%), NL (7%), VS (6%), DE (5%) = 57%

Prospects for market diversification for a product exported by Belgium in 2024
Product : 0710 Vegetables, uncooked or cooked by steaming or boiling in water, frozen



- Export diepvriesgroenten – data BE
 - Voornaamste export: DE (17%), FR (17%), VK (15%), VS (6%), NL (6%) = 61%

Kenmerken verwerkende industrie

Aardappel

- 2023: 28 aardappelverwerkers (VL), 45 (BE) – 4.670 VTE

4. Emploi (en postes de travail - en unité)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruxelles	0	0	4	4	3	4	5
Flandre	3.250	3.598	3.843	4.087	4.160	4.389	4.670
Wallonie	2.260	2.371	2.562	2.662	2.651	2.734	2.876
Total	5.510	5.969	6.408	6.753	6.814	7.127	7.551

Source : ONSS

Industriegroenten

- 11 verwerkende bedrijven (lid Vegebe) - ± 5.000 VTE
- 30% EU diepvriesgroenteproductie
- Top 5: erwten, bonen, bloemkool, wortel, spruiten

Suiker

- 2023: 2 suikerverwerkers (VL) – 644 VTE, 5 (BE); slechts 2 (Tiense Suikerraffinaderij / Iscal Suger (Fontenoy) starten vanaf suikerbiet.

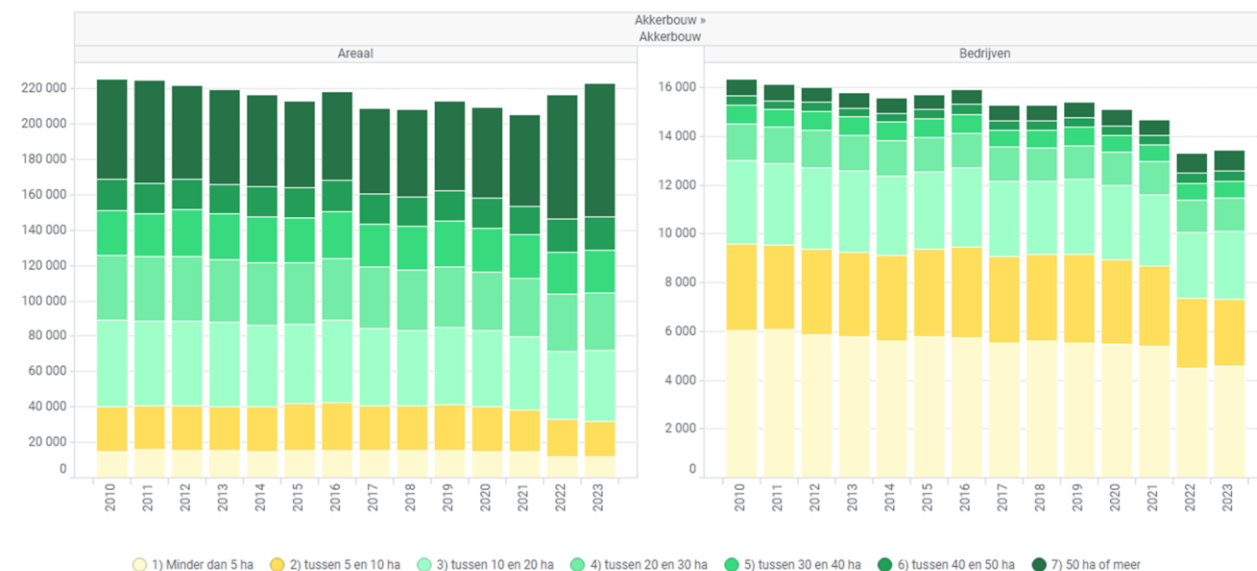
4. Emploi (en postes de travail - en unité)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruxelles	1	0	0	0	0	0	0
Flandre	615	642	657	639	627	636	644
Wallonie	490	499	516	529	546	558	579
Total	1.106	1.140	1.173	1.169	1.174	1.195	1.223

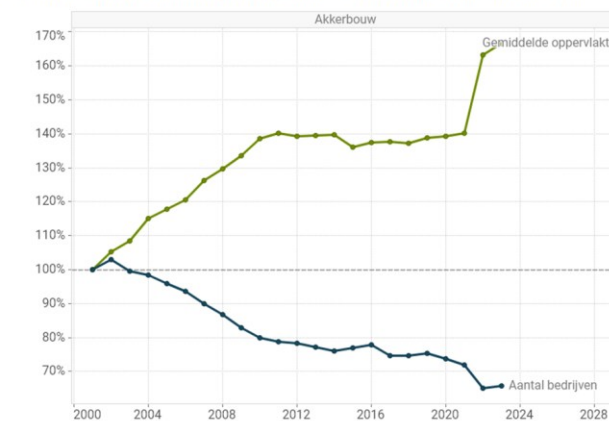
Source : ONSS

Kenmerken akkerbouw

Verdeling (absoluut)

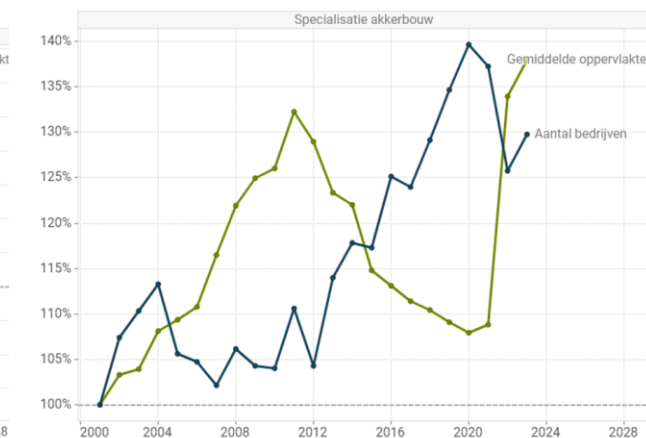


Akkerbouw - relatief aantal bedrijven en gemiddelde oppervlakte ten opzichte van 2001



Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics)

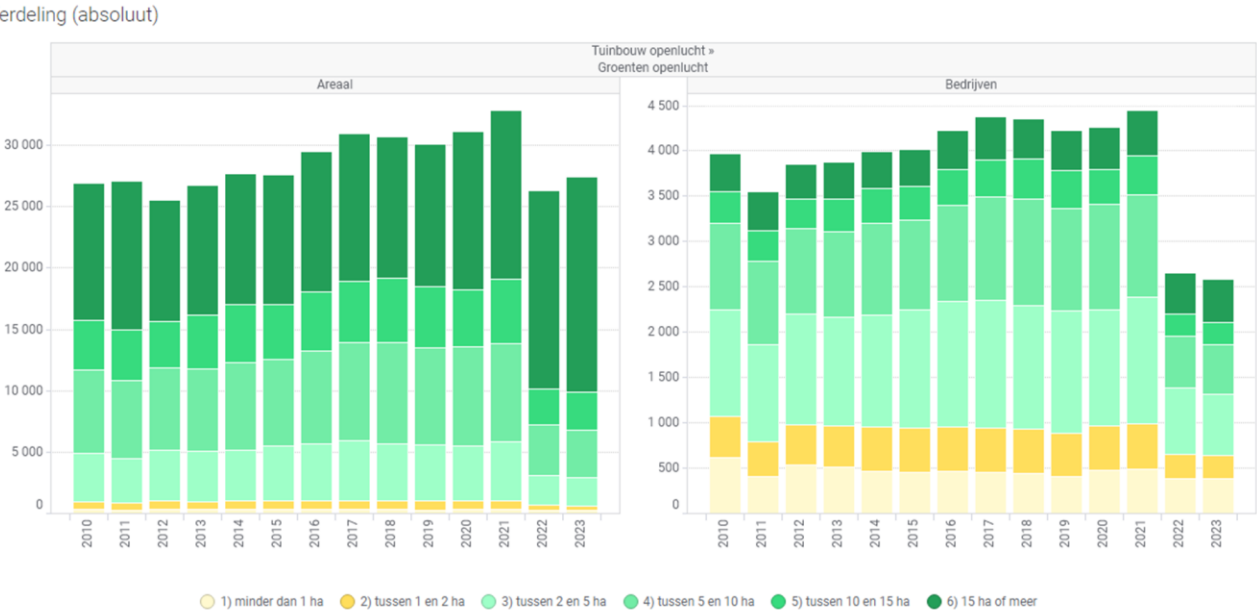
Specialisatie akkerbouw - relatief aantal bedrijven en gemiddelde oppervlakte ten opzichte...



Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics)

- 62% landbouwbedrijven – 13.410 (2023)
 - Dalende trend
 - Gemiddeld 16,6 ha
- 1/3 gespecialiseerd – 4.903 (2023)
 - Stijgende trend
 - 36% akkerbouwareaal 2013 → 45% 2023
 - 18,1 ha 2013 → 20,3 ha 2023

Kenmerken akkerbouw



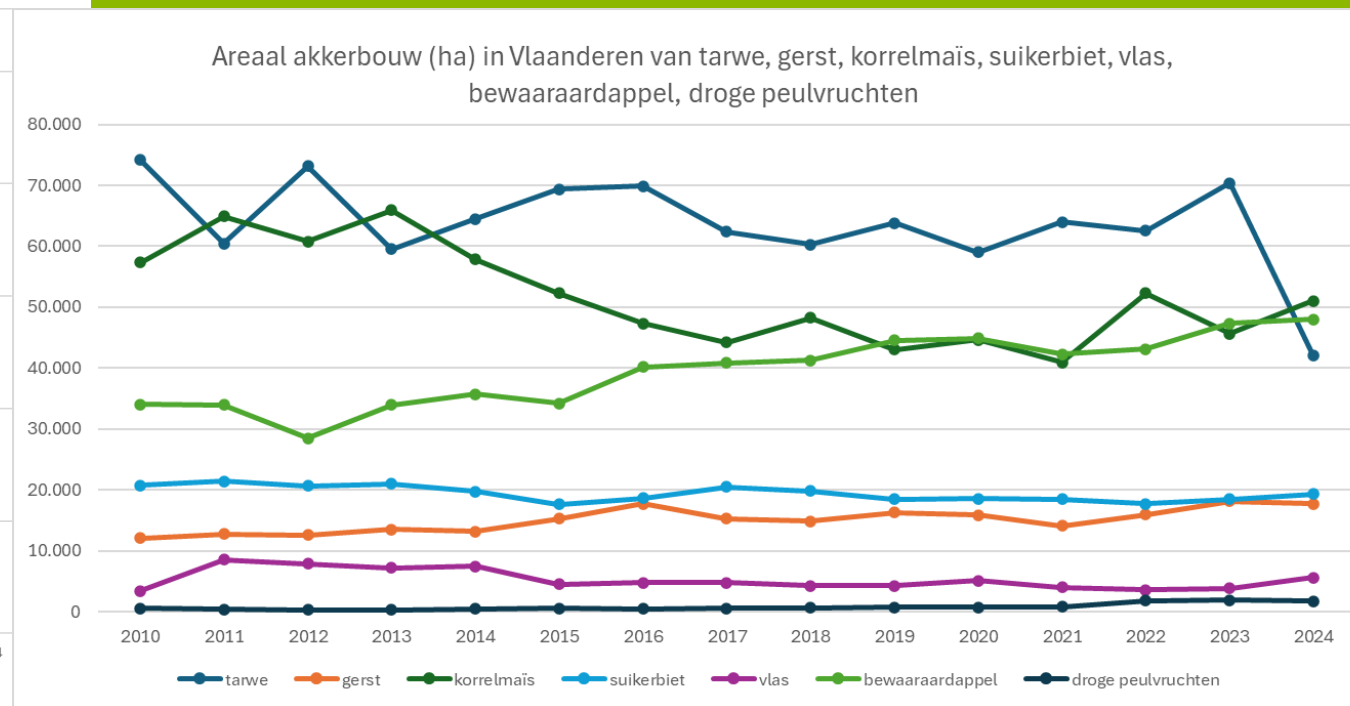
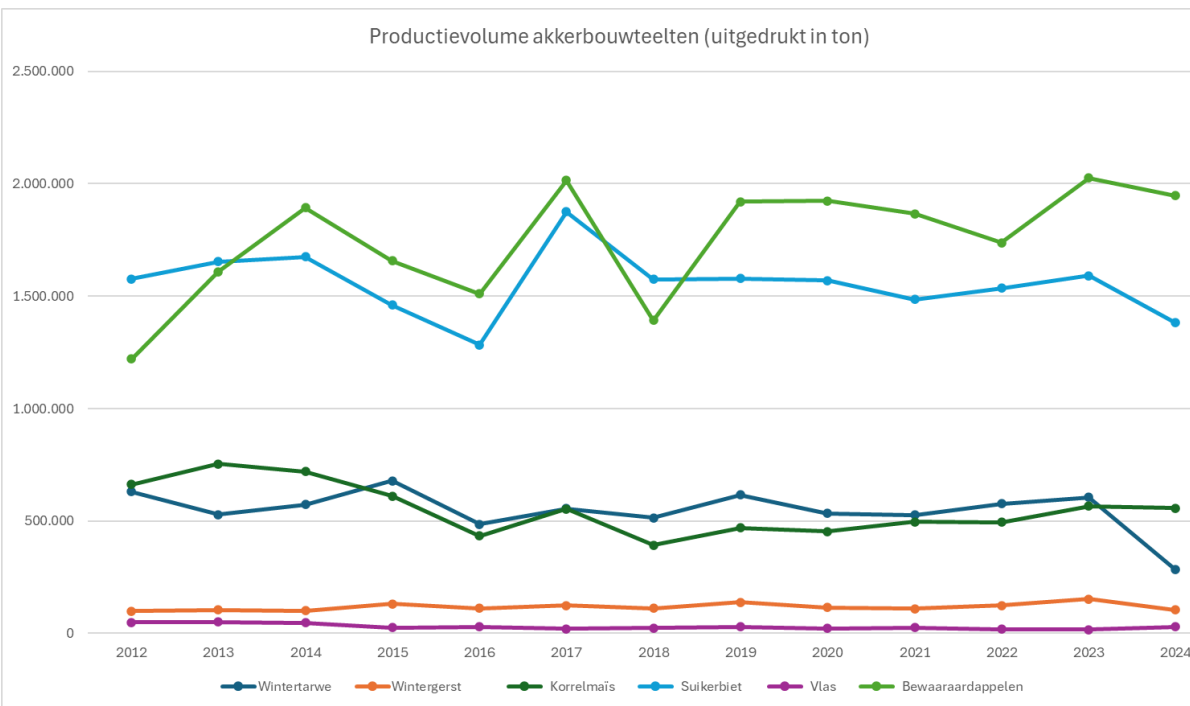
- 12% landbouwbedrijven telen open lucht groenten – 2.576 (2023)
 - Laatste 10 jaar stijging
 - Gemiddeld 10,6 ha (2023)
- 2% gespecialiseerd – 526 (2023)

GROENTEN															
Areaal groenteelten (openlucht) (ha), Vlaanderen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TOTAAL GROENTEN IN OPEN LUCHT	26.807	27.008	25.452	26.611	27.633	27.523	29.367	30.908	30.630	30.008	31.055	32.756	26.216	27.373	31.496
TOTAAL GROENTEN INDUSTRIELE VERWERKING	18.766	19.208	18.225	19.111	20.778	20.411	21.951	22.965	23.035	22.487	23.295	24.290	18.304	19.199	22.779
Waarvan groene bonen	3.399	3.132	850	1.079	876	926	1.417	1.859	2.135	1.954	2.273	2.217	1.757	1.921	2.418
Waarvan wortelen	2.020	2.178	2.289	2.243	2.559	2.624	3.290	3.046	2.927	3.066	2.760	2.909	1.999	2.151	2.576
Waarvan uien	1.082	1.156	861	970	1.137	1.409	1.527	1.806	2.067	2.148	2.358	2.885	2.201	2.238	2.839
Waarvan spinazie	1.890	1.960	1.572	1.814	2.031	2.025	2.083	2.085	1.799	1.889	1.554	1.529	1.109	660	731
Waarvan prei	1.151	1.138	1.066	1.225	1.050	906	1.066	1.126	1.089	1.071	1.082	1.216	881	977	1.091
Waarvan spruitkool	1.887	2.060		2.055	2.407	1.794	1.680	1.935	1.930	2.220	2.559	2.952	2.239	2.132	2.476
Waarvan bloemkool	2.259	2.418	2.783	2.391	2.463	2.601	2.699	2.814	3.037	2.938	3.360	3.679	3.063	3.711	4.371
TOTAAL VOOR VERS VERBRUIK	8.040	7.800	7.227	7.500	6.855	7.112	7.416	7.943	7.595	7.521	7.760	8.467	7.911	8.174	8.717
Wortelen	410	287	327	306	268	326	396	427	460	388	317	377	293	349	409
Witloofwortelen	2.075	1.744	717	618	585	604	754	786	774	677	935	1.111	1.015	1.090	1.191
Asperges	188	205	203	235	276	282	343	346	399	406	463	483	451	531	482
Prei	2.184	2.191	1.952	2.103	1.763	1.770	1.677	1.827	1.662	1.781	1.711	1.885	1.811	1.777	1.867
Spruitkool	221	254		377	273	359	281	406	336	309	320	388	396	332	406
Courgettes	202	211	201	239	238	241	305	290	256	230	213	187	226	174	219

Kenmerken akkerbouw

- Aandeel in areaal (2024)

- Granen - ± 62.000 ha
- Korrelmaïs - ± 51.000 ha
- Aardappelen - ± 42.000 ha (2010-2015)
→ ± 51.000 ha (2021-2024)
- Nijverheidsgewassen (suikerbiet, cichorei, vlas): ± 28.500 ha
- Droge peulvruchten - ± 570 ha (2010-2021) → ± 1.850 ha (2022-2024)



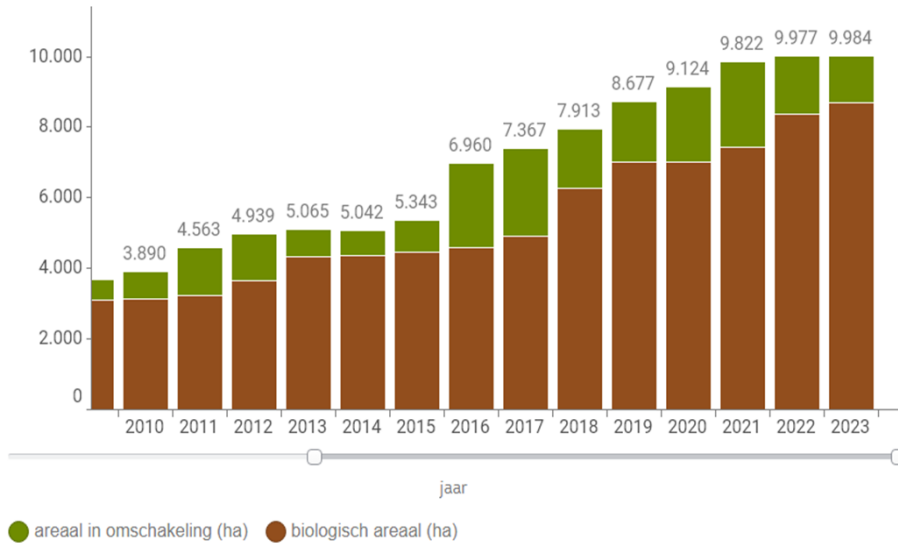
Kenmerken akkerbouw

- 'Alternatieve' / 'Nieuwe' teelten,
 - O.a. richting biobased materials, bio-economie, food / non-food
 - Zoektocht naar ketenontwikkeling

Gewas	Areaal 2025	Areaal 2015
Vezelvlas	4.269 ha	3.757 ha
Vezelhennep	511 ha	35 ha
Cichorei	1.959 ha	1.039 ha
Miscanthus	153 ha	49 ha
Zonnebloem	68 ha	26 ha
Goudsbloem	8 ha	0 ha
Deder	6 ha	0 ha
...	...	...

Kenmerken akkerbouw

Biologisch areaal en areaal in omschakeling, in hectare



- Biologische akkerbouw

- Totaal areaal bio

- 85% volledig bio, 15% omschakeling
- 10.237 ha; 1,7% areaal (2024)
- ➔ 20% gespecialiseerde bio-akkerbouwbedrijven – 128
- ➔ 25% gespecialiseerde tuinbouw: groenten in open lucht – 159
- ➔ 19% bio-areaal akkerbouw - ± 1.900 ha
- ➔ 11% aardappel, groenten, kruiden - ± 1.100 ha


636
landbouwbedrijven
+ 1,6 % in 2023



**Typologische indeling
biologische landbouwbedrijven**

- gespecialiseerde tuinbouw: groenten in openlucht 25%
- gespecialiseerde akkerbouw 20%
- gespecialiseerde dierlijke productie 16%
- gespecialiseerde fruitteelt 15%
- overige gespecialiseerde bedrijven 10%
- bedrijven met combinaties van activiteiten 14%


9.984 ha
areaal
+ 0,1 % in 2023



Samenstelling bioareaal

- grasland, weiden en bossen 40%
- voedergewassen/groenbedekkers 21%
- akkerbouw 19%
- aardappel, groenten en kruiden 11%
- fruitteelt 9%

Kenmerken akkerbouw

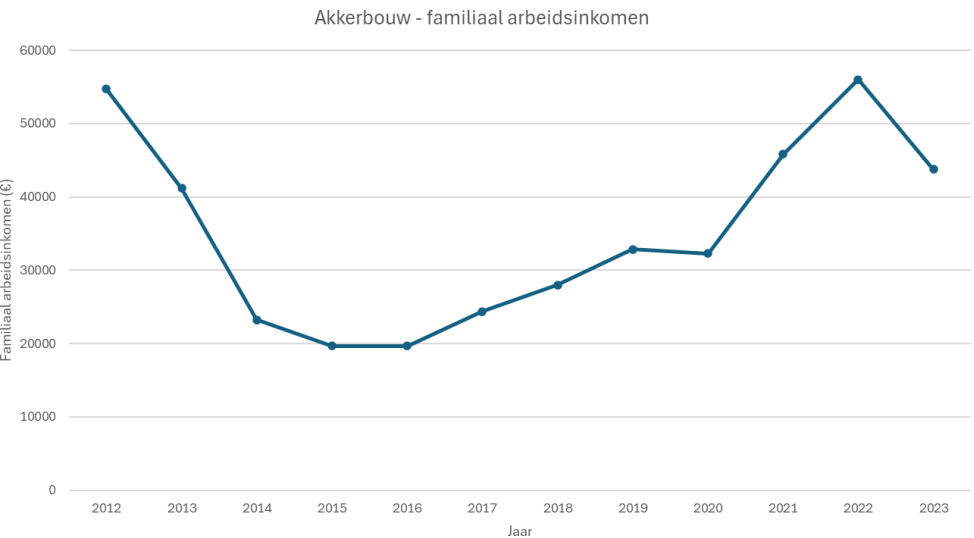
- Korte keten
 - Akkerbouw
 - Vrij stabiel ~ 7,9% (2016) – 7,7% (2020) – 7,8% (2023)
- Groenten open lucht
 - Populairder en groei
 - ~ 25% (2016) – 28% (2020) – 38% (2023)

	2016		2020		2023	
	1) korte keten	2) geen korte keten	1) korte keten	2) geen korte keten	1) korte keten	2) geen korte keten
Akkerbouw	483	5602	557	6678	555	6594
Groenten openlucht	126	382	143	373	146	239
Groenten onder glas	133	454	203	472	200	446
Fruit	181	656	237	595	265	551
Sierteelt	188	707	237	684	274	621
Melkvee	324	2553	408	2252	374	2233
Vleesvee	177	2948	232	2598	275	2700
Melk- en vleesvee gemengd	127	1431	88	850	64	648
Overige graasdieren	104	824	87	480	106	501
Varkens	77	2108	107	1914	98	1592
Pluimvee	43	546	56	555	59	540
Veeteeltcombinaties	64	998	78	792	54	579
Gemengde bedrijven	377	2368	452	2097	400	1645
totaal	2404	21577	2885	20340	2870	18889

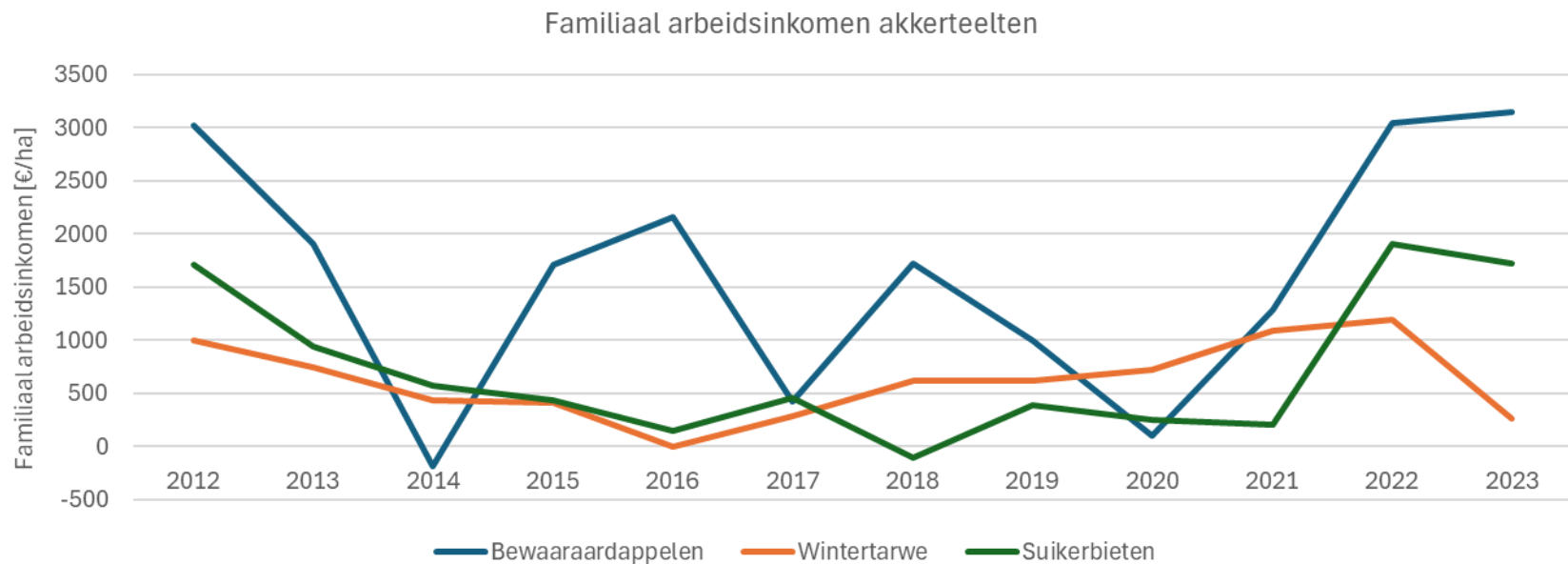
bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

Kenmerken akkerbouw

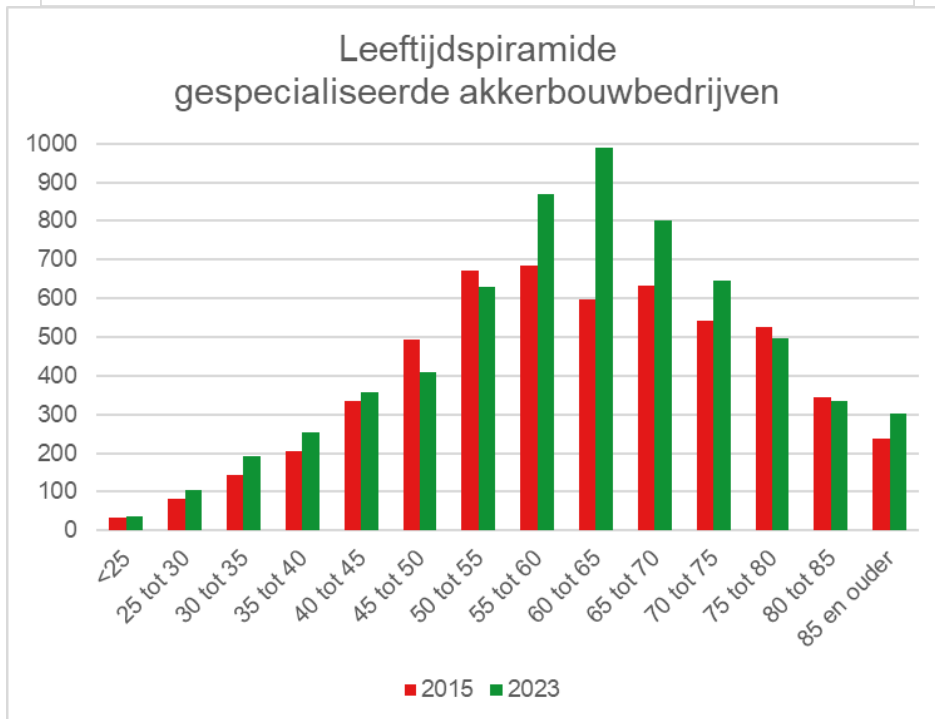
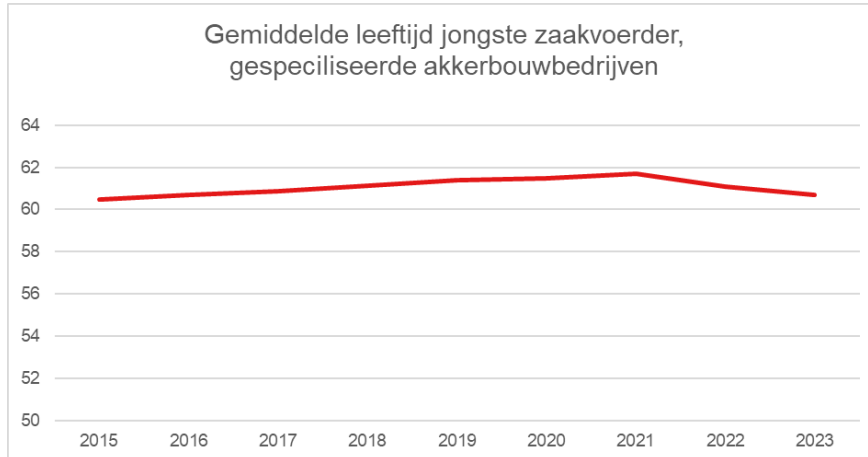
- Familiaal arbeidsinkomen per
familiale arbeidskracht



- Crisisjaren
- Volatiliteit
- Verschillen tussen teelten

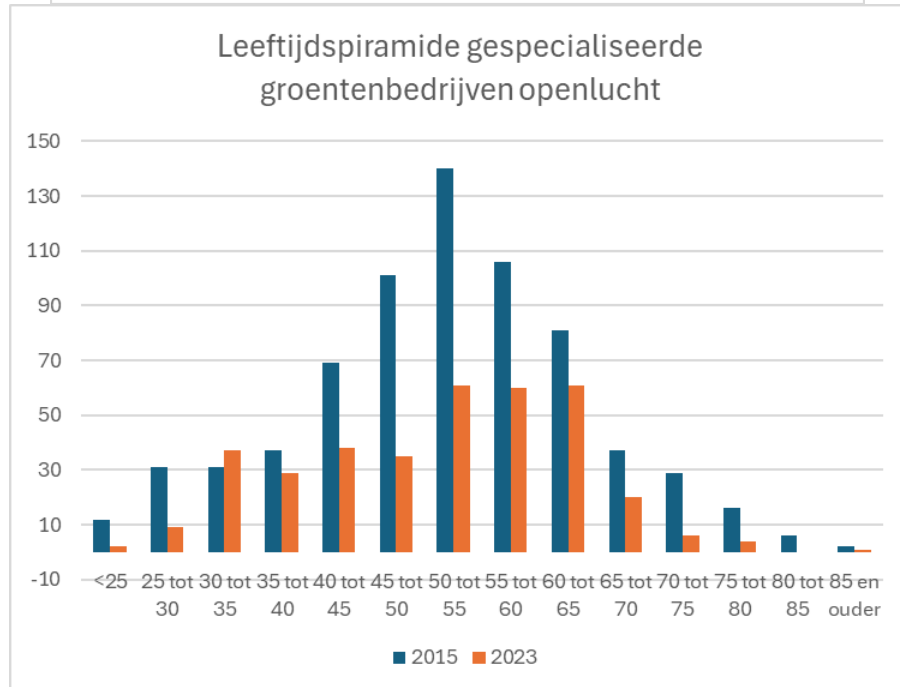
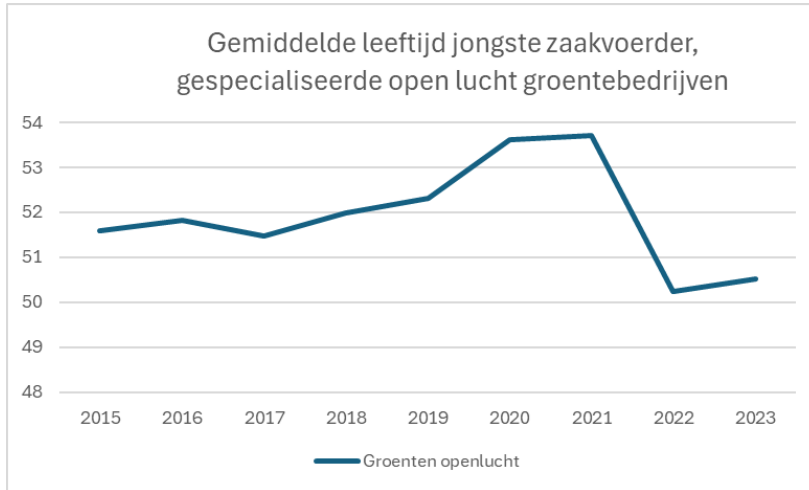


Kenmerken akkerbouw



- Gem. leeftijd jongste zaakvoerder ± 61 jaar
- Leeftijdspiramide
 - Vergrijzing
- Stabiliteit/lichte toename in instroom
 - (cf. leeftijdsklasse <25j. / 25-45j.)

Kenmerken akkerbouw

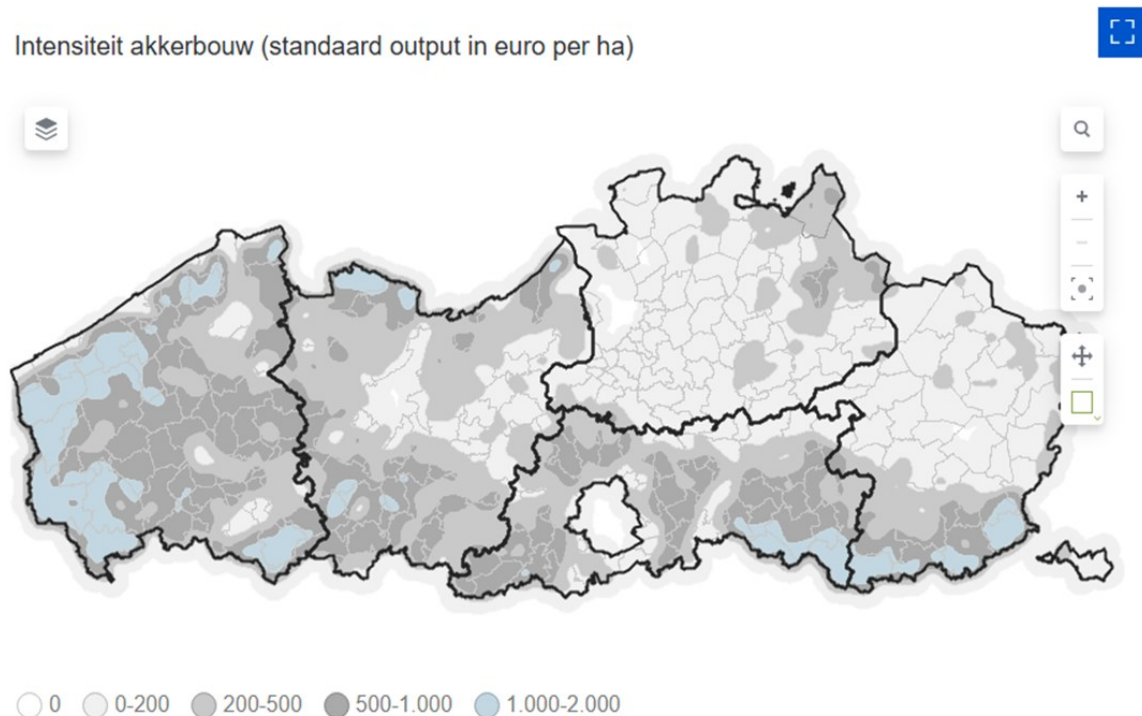


- Gem. leeftijd jongste zaakvoerder ± 51 jaar
- Leeftijdspiramide
 - Vergrijzing
 - Instroom!

Kenmerken akkerbouw

- Mate van ketenorganisatie
 - BO
 - Belpotato
 - BO Vlas en hennep
 - Interprofessionele akkoorden suikerproductie
- Telersvereniging
 - Ingro - industriegroenten
 - Vegras – diepvriesindustrie
 - CBB – suikerbiettelers

Contouren van de productie-omgeving

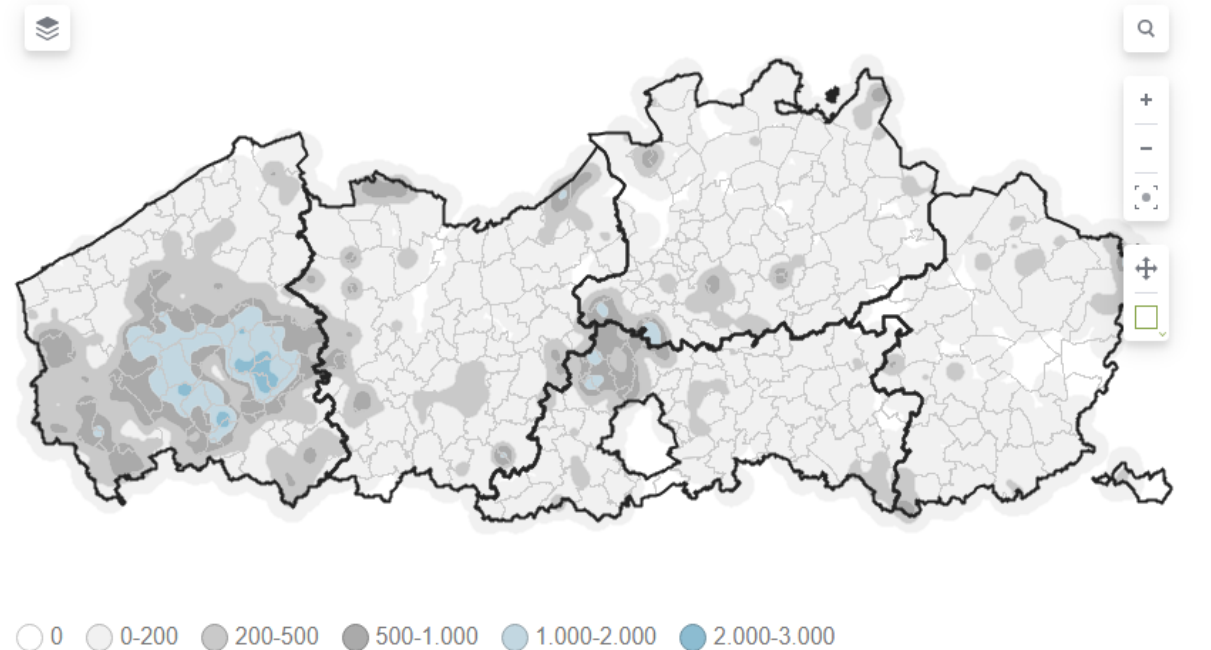


Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van eigen data

- Ruimtelijk: voornamelijk geconcentreerd in de zandleem- en leemstreek en de polders

Contouren van de productie-omgeving

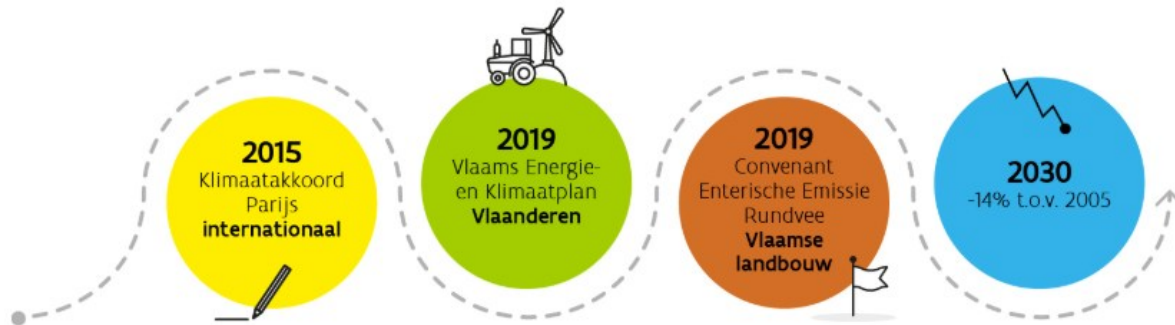
Intensiteit groenten open lucht (standaard output in euro per ha)



Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van eigen data en VLM (Mestbank)

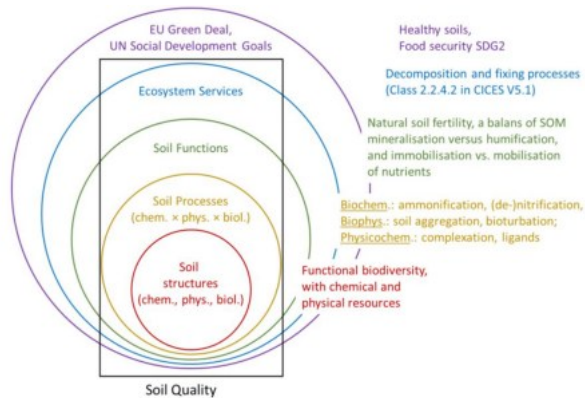
- Ruimtelijk:
 - sterk regionaal geconcentreerd in midden West-Vlaanderen ~ cf. diepvriesindustrie, REO
 - Sint-Katelijne-Waver en kleinere gebiedjes in (Schelde-)polders

Contouren van de productie-omgeving



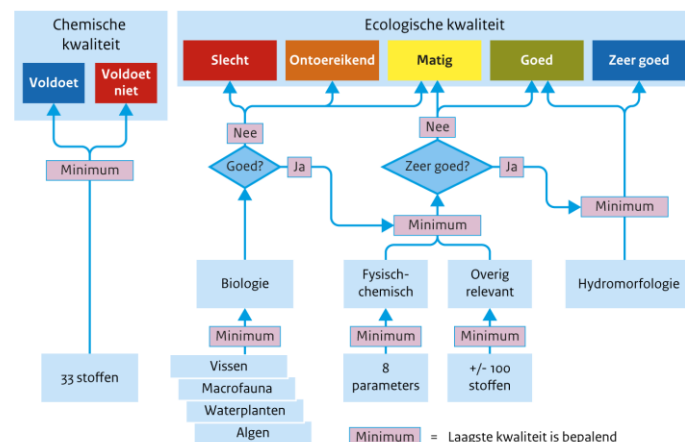
- Klimaatmitigatie
 - EU → klimaatneutraal 2050 (-90% tegen 2040) + LULUCF
 - VL → KLIMREK
- Klimaatadaptatie
 - EU → klimaatbestendige EU tegen 2050
 - VL → kadertekst klimaatadaptatie landbouw

Contouren van de productie-omgeving



Figuur 6 Relatie tussen ecosysteemdiensten, bodemfuncties, bodemprocessen en bodemeigenschappen. Bodemkwaliteit (of bodemgezondheid) kan in principe op elk van deze niveaus gemeten worden. Bron: Faber et al., 2022.

Beoordeling waterkwaliteit volgens Kaderrichtlijn Water

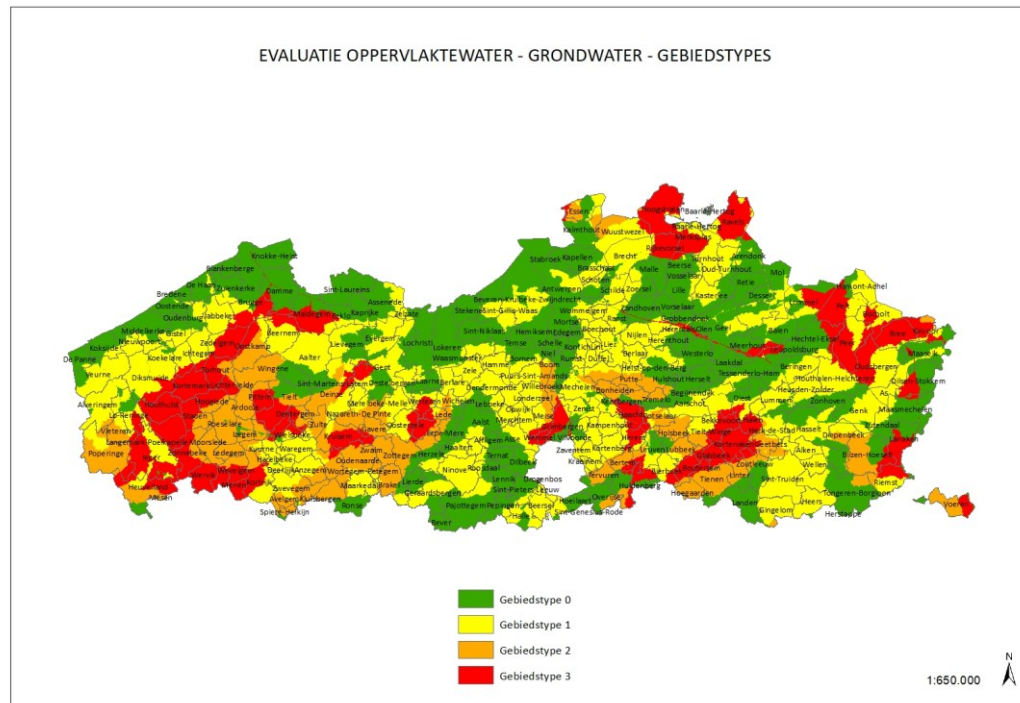


Bron: PBL

PBL/jul20
www.clo.nl/nh1q1205

- Bodem en Carbon Removal/Carbon Farming
 - EU: bodemmonitoring ifv. bodemgezondheid / °vrijwillige koolstofmarkt
 - VL: bodem(zorg)plan ifv. integrale bodemzorg + Actieplatform CRCF
- Water
 - EU: KRW: 'extra time' post 2027
 - VL:
 - Blue Deal
 - SPW, bodem en water meer sturend maken (ruimte, bodemzorg, sponslandschappen, ...), diffuse verontreiniging aanpakken, ...
 - Stroomgebiedbeheerplannen
 - Strat. waterzekerheidsdoelstellingen

Contouren van de productie-omgeving



- Bemesting
 - EU: NitraatRL ($<50 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$); RENURE
 - VL: opeenvolging MAP's; nu doelstelling richting 1/1/2027:
 - OW: $\leq 18 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$ per afstroomzone
 - GW: $-6 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$ tov MAP6 in afstroomzones onvoldoende kwaliteit
- Gewasbescherming / IPM
 - EU: RL duurzaam gebruik + doelen Green Deal (gebruik en risico -50% + aandeel bio +25% tegen 2030)
 - VL: 2023:
 - risico gebruik GBM -56% t.o.v. referentie 2011-2013; hoeveelheid gebruik GBM nam niet af
 - Federaal (NAPAN) + Vlaams (actieplan duurzaam gebruik pesticiden, IPM, fytolicensie)

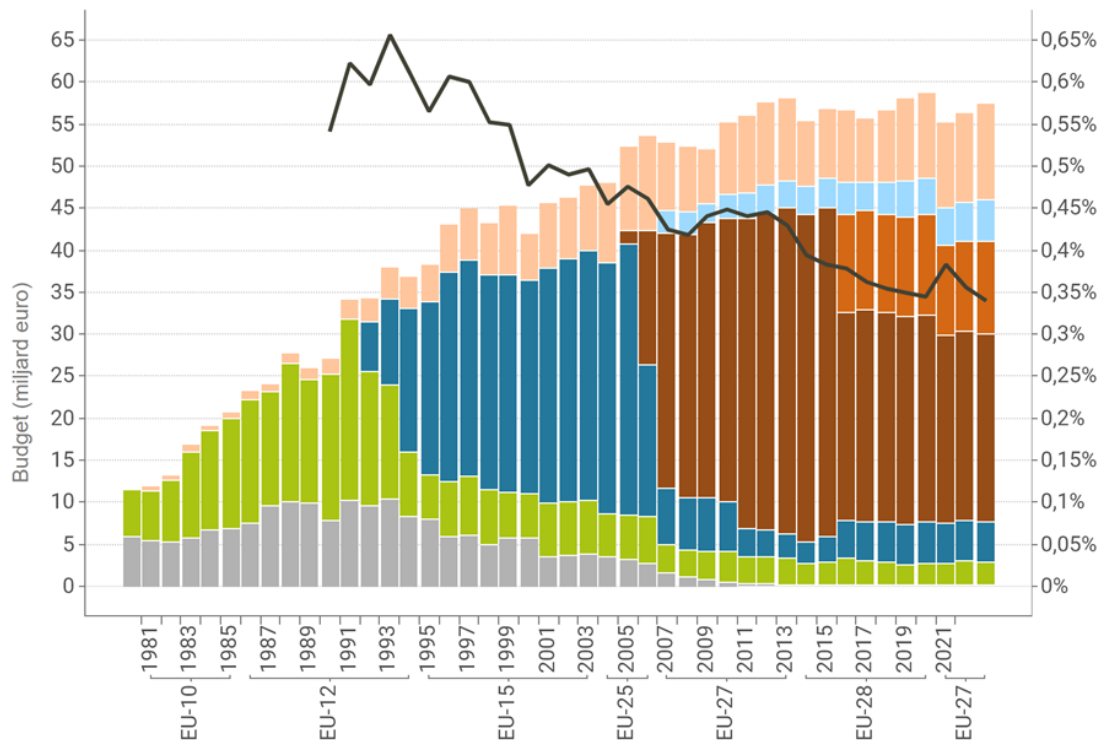
Contouren van de productie-omgeving



- Biodiversiteit en natuur
 - EU: Natuurherstelverordening met doelen 2030, 2040, 2050
 - Graslandvlinderindex / org. koolstof bouwland / %landbouwgrond KLE (2 van 3)
 - Index boerenlandvogelsoorten: +15% tegen 2050
 - Herstel ontwaterde veengebieden: op 50% van zulke gebieden tegen 2050, wv 1/3 vernat
 - + diversiteit bestuivers / ↑ populaties
 - VL: Natuurherstelplan in voorbereiding
- CSRD, CSDDD, EUDR, ...

Contouren van de productie-omgeving

Uitgaven van de EU voor het GLB en het hervormingspad van het GLB



EU-Samenstelling » budgetjaar

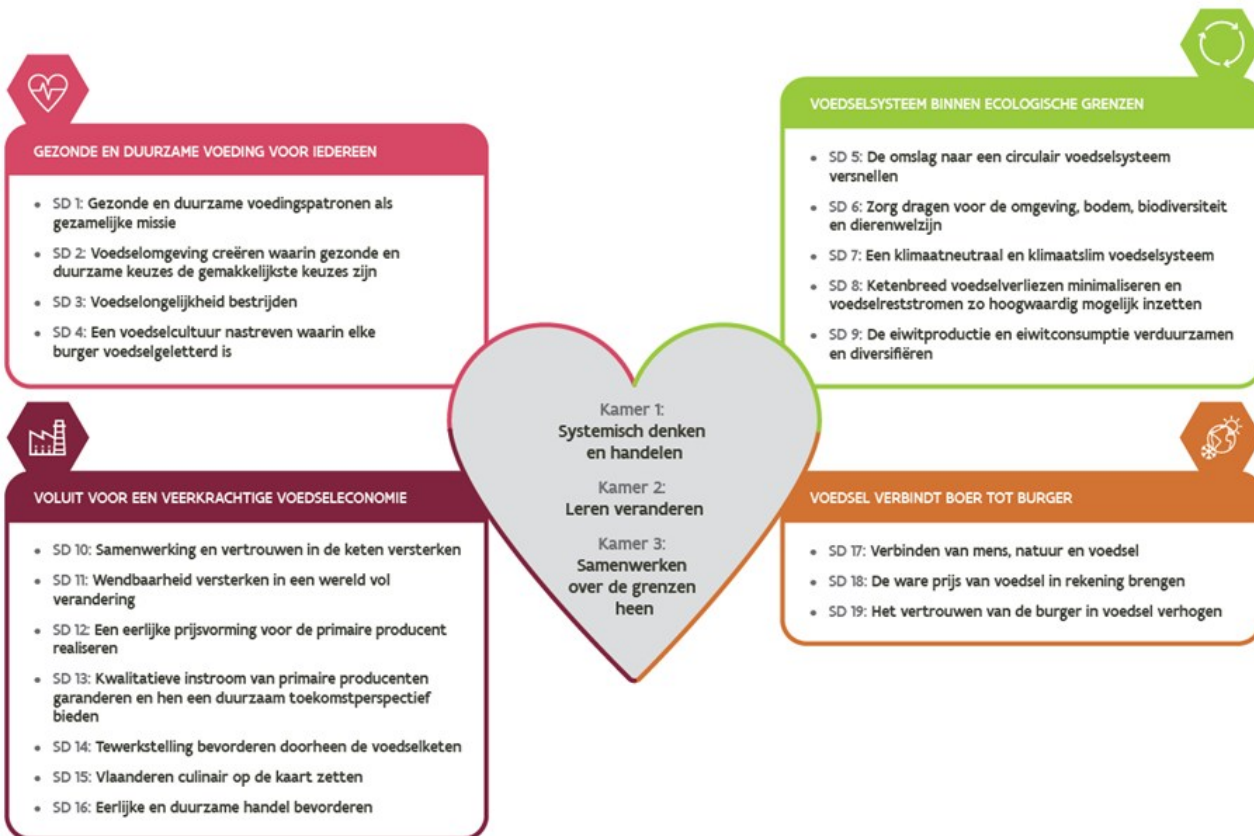
■ export restituties ■ overige marktsteun ■ gekoppelde rechtstreekse steun
 ■ ontkoppelde rechtstreekse steun, waarvan: ■ vergroening
 ■ plattelandontwikkeling - milieu en klimaat ■ plattelandontwikkeling - overige ~ GLB als % EU bpb

- EU Visie voor Landbouw en Voedsel (febr. 2025)
 - O.b.v. strategische dialoog (sept. 2024), Draghi, Letta, Niinistö
 - Concurrentievermogen en duurzaamheid landbouw- en voedingssector op lange termijn
- Hervormingspad van het GLB
 - Commissievoorstellen GLB 2028-2034
 - Vlaamse / Belgische invulling

Pijler 1- en Pijler 2-maatregelen in het GLB-strategisch plan 2023-2027 voor Vlaanderen



Contouren van de productie-omgeving



- Vlaamse voedselstrategie
 - 4 strategische pijlers +systeemaanpak
 - 19 strategische doelstellingen
 - In praktijk met 'voedseldeals'
 - Eerlijke prijzen: samen werken aan eerlijke prijsvorming en echte prijzen
 - Catering: gezonde, duurzame en betaalbare voedingspatronen
 - Lokaal voedselbeleid: voedselstrategieën lokaal, provinciaal, regionaal
 - Agro-ecologie: kansen stimuleren, hindernissen wegwerken
 - Voedselhubs / voedselomgeving / jeugd
- Samenwerking beleidsdomeinen via 'voedselwerven'
 - Vlaamse eiwitstrategie
 - Werkagenda voedselketen VL Circulair
 - Actieplan voedselverlies en biomassa
 - Strategische visie korte keten
 - Strategisch plan bio
- Voedselveranderaars (inspirerende vb.)